

مقدمه:

از آنجا که شناسایی حیثیت ذاتی کلیه اعضای خانواده بشری و حقوق یکسان و انتقال ناپذیر آنان اساس آزادی و عدالت و صلح را در جهان تشکیل می دهد ، از آنجا که عدم شناسایی و تحقیر حقوق بشر منتهی به اعمال وحشیانه ای گردیده است که روح بشریت را به عصیان واداشته و ظهور دنیایی که در آن افراد بشر در بیان عقیده آزاد و از ترس و فقر فارغ باشند به عنوان بالاترین آمال بشر اعلام شده است ، از آنجا که اساساً حقوق انسانی را باید با اجرای قانون حمایت کرد تا بشر به عنوان آخرین علاج به قیام بر ضد ظلم و فشار مجبور نگردد ، از آنجا که اساساً لازم است توسعه روابط دوستانه بین الملل را مورد تشویق قرار داد ، از آنجا که مردم ملل متحد ایمان خود را به حقوق اساسی بشر و مقام و ارزش فرد انسانی و تساوی حقوق مرد و زن مجدداً در منشور اعلام کرده اند و تصمیم راسخ گرفته اند که به پیشرفت اجتماعی کمک کنند و در محیطی آزادتر وضع زندگی بهتری به وجود آورند ، از آنجا که دولتهای عضو متعهد شده اند که احترام جهانی و رعایت واقعی حقوق بشر و آزادی های اساسی را با همکاری سازمان ملل متحد تامین کنند ، از آنجا که حسن تفاهم مشترک نسبت به این حقوق و آزادیها برای اجرای کامل این تعهد کمال اهمیت را دارد ، مجمع عمومی این اعلامیه جهانی حقوق بشر را آرمان مشترکی برای تمام مردم و کلیه ملل اعلام می کند تا جمیع افراد و کلیه ارکان اجتماع این اعلامیه را دائماً مد نظر داشته باشند و مجاهدت کنند که بوسیله تعلیم و تربیت احترام این حقوق و آزادی ها توسعه یابد و با تدابیر تدریجی ملی و بین المللی ، شناسایی و اجرای واقعی و حیاتی آنها ، چه در میان خود ملل عضو و چه در بین مردم کشورهای دیگر در قلمرو آنها می باشند ، تامین گردد .

ماده اول : تمام افراد بشر آزاد به دنیا می آیند و از لحاظ حیثیت و

حقوق با هم برابرند . همه دارای عقل و وجدان می باشند و باید

با یکدیگر با روح برادری رفتار کنند .

ماده دوم :

۱) هر کس میتواند بدون هیچ تمایز - خصوصاً از حیث رنگ ، جنس

، نژاد ، مذهب ، عقیده سیاسی یا هر عقیده ی دیگر و همچنین

ملیت و وضع اجتماعی ، ثروت ، ولادت یا هر موقعیت دیگر ، از تمام

حقوق و کلیه ی آزادی هایی که در اعلامیه حاضر ذکر شده است بهره مند گردد .

۲) به علاوه هیچ تبعیضی به عمل نخواهد آمد که مبتنی بر وضع سیاسی ، اداری و قضایی یا بین المللی کشور یا سرزمینی که شخص به آن تعلق دارد . خواه این کشور مستقل ، تحت قیومیت یا خود مختار بوده و یا حاکمیت آن به شکلی محدود شده باشد .

ماده سوم : هر کس حق زندگی ، آزادی و امنیت شخصی دارد

ماده چهارم : احدی را نمی توان در بردگی نگاه داشت و داد و ستد بردگان به هر شکلی که باشد ممنوع است .

ماده پنجم : احدی را نمی توان تحت شکنجه یا مجازات یا رفتاری قرار داد که ظالمانه یا خلاف انسانیت و شئون انسانی یا موهن باشد .

ماده ششم : هر کس حق دارد که شخصیت حقوقی او در همه جا به عنوان یک انسان در مقابل قانون شناخته شود .

ماده هفتم : همه در برابر قانون مساوی هستند و حق دارند بدون تبعیض و بالسنویه از حمایت قانون برخوردار شوند . همه حق دارند در مقابل هر تبعیضی که ناقض اعلامیه حاضر باشد و هر تحریکی که برای اعمال چنین تبعیضی انجام شود از حمایت قانون برخوردار شوند .

ماده هشتم : در برابر اعمالی که حقوق اساسی فرد را مورد تجاوز قرار دهد و آن حقوق به وسیله ی قانون اساسی و یا قانون دیگری برای او شناخته شده باشد ، هر کس حق رجوع موثر به محاکم ملی صالحه را دارد .

ماده نهم : احدی را نمی توان خودسرانه توقیف ، حبس یا تبعید نمود .

ماده دهم: هر کس با مساوات کامل حق دارد که دعوایش بوسیله ی دادگاه مستقل و بی طرف ، منصفانه و علناً رسیدگی شود و چنین دادگاهی درباره ی حقوق و الزامات او و یا هر اتهام جزائی که به او وارد شده باشد تصمیم بگیرد .

ماده یازدهم:

(۱) هر کس که به بزهکاری متهم شده باشد بی گناه محسوب خواهد شد تا وقتی که در جریان یک دعوای عمومی که کلیه تضمین های لازم جهت دفاع او تامین شده باشد ، تقصیر او قانوناً محرز گردد .

(۲) هیچ کس برای انجام یا عدم انجام عملی که در موقع ارتکاب ، آن عمل به موجب حقوق ملی یا بین المللی جرم شناخته نمی شده است محکوم نخواهد شد . به همین طریق هیچ مجازاتی شدید تر از آنچه که در موقع ارتکاب جرم بدان تعلق میگرفت در باره ی احدی اجرا نخواهد شد .

ماده دوازدهم: احدی در زندگی خصوصی ، امور خانوادگی ، اقامتگاه یا مکاتبات خود ، نباید مورد مداخله های خود سرانه واقع شود و شرافت و اسم و رسمش نباید مورد حمله قرار گیرد . هر کس حق دارد در مقابل اینگونه مداخلات و حملات مورد حمایت قانون قرار گیرد .

ماده سیزدهم:

(۱) هر کس حق دارد که در داخل هر کشوری آزادانه عبور و مرور کند و محل اقامت خود را انتخاب کند .

(۲) هر کس حق دارد هر کشوری از جمله کشور خود را ترک کند یا به آن بازگردد .

ماده چهاردهم:

(۱) هرکس حق دارد در مقابل شکنجه ، آزار و تعقیب پناهگاهی جستجو کند و در کشورهای دیگر پناه گزیند .

(۲) در مواردی که تعقیب واقعاً مبتنی به جرم عمومی و غیر سیاسی یا رفتارهایی مغایر با اصول و مقاصد ملل متحد باشد نمیتوان از این حق استفاده کرد .

ماده پانزدهم :

(۱) هر کس حق دارد که دارای تابعیت باشد .

(۲) احدی را نمی توان خودسرانه از تابعیت خود یا از حق تغییر تابعیت محروم کرد .

ماده شانزدهم :

(۱) هر زن و مرد بالغی حق دارند بدون هیچگونه محدودیت از نظر نژاد ، ملیت ، تابعیت یا مذهب با یکدیگر زناشویی کنند و تشکیل خانواده دهند . در تمام مدت زناشویی و هنگام انحلال آن ، زن و شوهر در کلیه امور مربوط به ازدواج دارای حقوق مساوی می باشند .

(۲) ازدواج باید با رضایت کامل و آزادانه زن و مرد واقع شود .

ماده هفدهم :

(۱) هر کس منفرداً یا بطور دسته جمعی حق مالکیت دارد .

(۲) احدی را نمی توان خودسرانه از حق مالکیت محروم نمود .

ماده هیجدهم : هر کس حق دارد که از آزادی فکر ، وجدان و مذهب بهره مند شود . این حق متضمن آزادی تغییر مذهب یا عقیده و نیز متضمن آزادی اظهار عقیده و ایمان میباشد و همچنین شامل تعلیمات مذهبی و اجرای مراسم دینی است . هر کس میتواند از این حقوق منفرداً یا اجتماعاً و به طور خصوصی یا عمومی برخوردار شود.

ماده نوزدهم : هر کس حق آزادي عقیده و بیان دارد و حق مزبور شامل آنست که از داشت عقاید خود بیم و اضطرابي نداشته باشد و در کسب اطلاعات و افکار و در اخذ و انتشار آن به تمام وسایل ممکن و بدون ملاحظات مرزي آزاد باشد .

ماده بیستم :

(۱) هر کس حق دارد آزادانه مجامع و جمعیتهاي مسالمت آمیز تشکیل دهد .

(۲) هیچکس را نمیتوان مجبور به شرکت در اجتماعي کرد .

ماده بیست و یکم :

(۱) هر کس حق دارد در اداره ي امور عمومي کشور خود ، خواه مستقیماً و خواه از طریق نمایندگاني که آزادانه انتخاب شده باشند شرکت جوید .

(۲) هر کس حق دارد با تساوي شرایط به مشاغل عمومي کشور خود نایل آید .

(۳) اساس و منشاء قدرت حکومت اراده ي مردم است . این اراده باید به وسیله ي انتخاباتي ابراز گردد که از روي صداقت و بطور ادواري صورت پذیرد . انتخابات باید عمومي و با رعایت مساوات باشد و با رای مخفي یا طریقه اي نظیر آن انجام گیرد که آزادي رای را تضمین نماید .

ماده بیست و دوم : هر کس به عنوان عضو اجتماع حق امنیت اجتماعي دارد و مجاز است بوسیله ي مساعي ملي و همکاری بين المللي حقوق اقتصادي و اجتماعي و فرهنگي خود را که لازمه ي مقام و نمو آزادانه ي شخصیت اوست با رعایت تشکیلات و منابع هر کشور بدست آورد .

ماده بیست و سوم :

۱) هر کس حق دارد کار کند ، کار خود را آزادانه انتخاب نماید ، شرایط منصفانه و رضایت بخشی برای کار خود خواستار باشد و در مقابل بیکاری مورد حمایت قرار گیرد .

۲) همه حق دارند بدون هیچ تبعیضی در مقابل کار مساوی اجرت مساوی دریافت کنند .

۳) هر کس که کار می کند به مزد منصفانه و رضایت بخشی ذیحق میشود که زندگی او و خانواده اش را موافق شئون انسانی تامین کند و آنرا در صورت لزوم با هر نوع وسایل دیگر حمایت اجتماعی تکمیل نماید .

۴) هر کس حق دارد برای دفاع از منافع خود با دیگران اتحادیه تشکیل دهد یا در اتحادیه ها شرکت کند .

ماده بیست و چهارم : هر کس حق استراحت و فراغت و تفریح دارد و به خصوص به محدودیت معقول ساعات کار و مرخصی های ادواری با اخذ حقوق ذیحق میباشد .

ماده بیست و پنجم :

۱) هر کس حق دارد که سطح زندگانی او ، سلامتی و رفاه خود و خانواده اش را از حیث خوراک و مسکن و مراقبتهای پزشکی و خدمات لازم اجتماعی تامین کند و همچنین حق دارد که در مواقع بیکاری ، بیماری ، نقص اعضاء ، بیوگی ، پیری یا تمام موارد دیگری که به عللی خارج از اراده ی انسان وسایل امرار معاش از دست رفته باشد ، از شرایط آبرومندانه ی زندگی برخوردار شود .

۲) مادران و کودکان حق دارند از کمک و مراقبت مخصوصی بهره مند شوند . کودکان چه بر اثر ازدواج و چه بدون ازدواج به دنیا آمده باشند ، حق دارند که همه از یکنوع حمایت اجتماعی برخوردار شوند .

ماده بیست و هشتم :

۱) هر کس حق دارد که از آموزش و پرورش بهره مند شود .
آموزش و پرورش لاقلاً تا حدودی که مربوط به تعلیمات ابتدایی و
اساسی است باید رایگان باشد . آموزش ابتدایی اجباری است .
آموزش حرفه ای باید عمومیت پیدا کند و آموزش عالی باید با
شرایط تساوی کامل به روی همه باز باشد تا همه بنا به استعداد
خود بتوانند از آن بهره گیرند .

۲) آموزش و پرورش باید طوری هدایت شود که شخصیت انسانی
هر فرد را به حد کمال رشد آن برساند و احترام حقوق و آزادی
های بشر را تقویت کند . آموزش و پرورش باید حس تفاهم ،
گذشت و احترام به عقیده ی مخالف و دوستی بین تمام ملل و
جمعیت‌های نژادی یا مذهبی و همچنین توسعه ی فعالیت‌های ملل
متحد را در راه حفظ صلح تسهیل نماید .

۳) پدر و مادر در انتخاب نوع آموزش و پرورش فرزندان خود نسبت
به دیگران اولویت دارند .

ماده بیست و هفتم :

۱) هر کس حق دارد آزادانه در زندگی فرهنگی اجتماع شرکت کند
، از فنون و هنر ها بهره گیرد و در پیشرفت علمی و فوائد آن
سهیم باشد .

۲) هر کس حق دارد از حمایت منافع مادی و معنوی آثار علمی ،
فرهنگی یا هنری خود برخوردار شود .

ماده بیست و هشتم : هر کس حق دارد برقراری نظامی را
بخواهد که از لحاظ اجتماعی و بین المللی ، حقوق و آزادی‌هایی
را که در این اعلامیه ذکر گردیده است تامین کند و آنها را به مورد
اجرا گذارد .

ماده بیست و نهم :

۱) هر کس در مقابل آن جامعه ای وظیفه دارد که رشد آزاد و کامل شخصیت او را میسر کند .

۲) هر کس در اجرای حقوق و استفاده از آزادی های خود فقط تابع محدودیت هایی است که به وسیله قانون و منحصرأ به منظور تامین ، شناسایی و مراعات حقوق و آزادی های دیگران و برای رعایت صحیح مقتضیات اخلاقی و نظم عمومی و رفاه همگانی در شرایط يك جامعه ي دمکراتيك وضع گردیده است .

ماده سي ام : هیچ يك از مقررات اعلامیه حاضر نباید طوري تفسیر شود که متضمن حقي برای دولت ، جمعیت یا فردي باشد که به موجب آن بتوانند هر يك از حقوق و آزادیهاي مندرج در این اعلامیه را از بین ببرند یا در راه آن فعالیتي نمایند